

Nr 214.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till socialstyrelsen m. m.; given Stockholms slott den 19 mars 1926.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Gustav Möller.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i stats-
rådet å Stockholms slott den 19 mars 1926.*

Närvarande:

Statsministern SANDLER, statsråden OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON,
LINDERS, SCHLYTER, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Departementschefen, statsrådet Möller anför:

I det vid årets statsverksproposition, femte huvudtiteln, fogade statsrådsprotokollet över socialärenden för den 7 januari 1926 erinrade jag, under punkten 11, att jag vid behandling i statsrådet den 31 december 1925 av fråga om inhämtande av lagrådets yttrande över förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 4 juli 1910 om sjukkassor framhållit att det vore min avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att för 1926 års riksdag framlägga förslag till nya grunder för den av staten understödda frivilliga sjukförsäkringen. Detta förslag byggde på den principen,

Bihang till riksdagens protokoll 1926. 1 saml. 182 häft. (Nr 214.) 607 26

att inom varje område statsbidrag skulle lämnas till allenast en sjukkassa. En dylik omläggning förutsatte tydligen i stor omfattning sammanslagning och ombildning av befintliga sjukkassor. I nämnda förslag inginge även, att sjukkassorna skulle mot erhållande av höjda statsbidrag åläggas att lämna betydligt större sjukhjälpförmåner än som för närvarande vore föreskrivna såsom de minsta tillåtna för registrerade kassor och som vore de allmännast förekommande. Enligt förslaget skulle det vidare göras till en skyldighet för statsunderstödda kassor att lämna moderskapshjälp åt sina kvinnliga medlemmar.

I det då förevarande sammanhanget anhöll jag att endast få angiva huru, såvitt för det dåvarande kunde bedömas, berörda förslag komme att inverka å, bland andra, det ordinarie förslagsanslaget till *socialstyrelsen* och det extra anslaget för upprätthållande av *socialstyrelsens verksamhet*. Jag erinrade härvid inledningsvis om att i riksstaten för budgetåret 1925—1926 det förra anslaget vore uppfört med 319,400 kronor och det senare med 124,600 kronor.

I fråga om det ordinarie anslaget till *socialstyrelsen* höll jag före, att förslaget rörande sjukförsäkringen icke skulle komma att inverka å det-samma. I avbidan på proposition i ämnet syntes mig emellertid även detta anslag böra i riksstatsförslaget för budgetåret 1926—1927 endast preliminärt beräknas. Jag förordade härvid, att anslaget måtte upptagas med det nuvarande anslagsbeloppet, 319,400 kronor.

Beträffande anslaget för upprätthållande av *socialstyrelsens verksamhet* torde åter, framhöll jag, den ifrågasatta omorganisationen av sjukförsäkringen, i varje fall under den närmaste tiden, komma att medföra väsentligt ökat arbete å socialstyrelsens sjukkassebyrå. Då det kunde förväntas, att en del sjukkassor redan före den tidpunkt, som vore avsedd för reformens ikraftträdande eller den 1 januari 1927, komme att vidtaga åtgärder för att inordna sig under det nya systemet, syntes den av nyss antydda arbetsökning föranledda stegringen i socialstyrelsens personalbehov böra beräknas för hela nästkommande budgetår. I avbidan på proposition i berörda ämne ansåg jag den sålunda avsedda kostnadsökningen för budgetåret 1926—1927 kunna uppskattas till 70,000 kronor. I samband härmed framhöll jag emellertid, att en ökning av förevarande anslag även kunde komma att påkallas av annan anledning. Vid genomförande av det förslag till ändrade grunder för statliga åtgärder till motverkande av arbetslöshetens följder, som jag hade för avsikt att senare framlägga, skulle väsentligen ökat arbete för socialstyrelsen föranledas av styrelsens uppgift såsom tillsynsmyndighet för ifrågasatt arbetslöshetsförsäkring. Kostnadsökningen för sist angivna ändamål syntes kunna uppskattas till 50,000 kronor för budgetår. Då socialstyrelsen, som icke haft att taga hänsyn till förberörda olika förslag, i skrivelse den 5 september 1925 hemställt, att anslaget för upprätthållande av socialstyrelsens verksamhet måtte bestämmas till oförändrat belopp eller 124,600 kronor, föreslog jag, att

detta anslag tills vidare i avbidan på propositioner i förenämnda ämnen måtte uppskattas till (124,600 + 70,000 + 50,000) 244,600 kronor.

I anslutning till vad jag sålunda förordat har Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen (punkterna 11 och 12) föreslagit riksdagen att i avbidan på särskild proposition i ämnet i förslaget till riksstat för nästa budgetår beräkna det ordinarie förslagsanslaget till socialstyrelsen till 319,400 kronor och ett extra anslag för upprätthållande av socialstyrelsens verksamhet å 244,600 kronor.

På min hemställan har Kungl. Maj:t den 25 februari 1926 beslutit att till riksdagen avlåta proposition (nr 113) med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 4 juli 1910 om sjukkassor och proposition (nr 117) angående anslag till sjukkasseväsendets befrämjande m. m. I dessa jämte en del därmed sammanhängande, sistnämnda dag jämväl beslutade propositioner har Kungl. Maj:t framlagt förslag till nya grunder för den av staten understödda frivilliga sjukförsäkringen i huvudsaklig överensstämmelse med de i mitt omförmälda yttrande till statsrådsprotokollet den 31 december 1925 antydda riktlinjerna.

På sätt framgår av den förut denna dag beslutade propositionen angående anslag till offentliga arbetsförmedlingen i riket kommer däremot något förslag om ändrade grunder för statliga åtgärder till motverkande av arbetslöshetens följder icke att föreläggas innevarande års riksdag.

Vid här angivna förhållanden ber jag att nu till slutlig prövning få upptaga förberörda anslagsfrågor.

Vad först angår det ordinarie förslagsanslaget till socialstyrelsen, vilket anslag såsom förut nämnts för närvarande är i riksstaten uppfört med 319,400 kronor, har socialstyrelsen i förenämnda skrivelse den 5 september 1925 hemställt, att anslaget måtte höjas med 5,000 kronor till 324,400 kronor. Detta förslag är föranlett av styrelsens i samma skrivelse gjorda hemställan om uppflyttning till lönegraden B 26 av fem befattningar inom styrelsen, vilka tidigare tillhört den s. k. andra normalgraden och numera äro hänförda till 24:e (förutvarande 15:e) lönegraden.

Beträffande denna fråga vill jag erinra, att Kungl. Maj:t för 1925 års riksdag framlade förslag (se statsverkspropositionen, femte huvudtiteln, punkten 8, samt »För flera huvudtitlar gemensamma frågor, avdelning II») om uppflyttning till lönegraden B 26 av förste byråingenjörsbefattningen å styrelsens andra byrå, sekreterarbefattningarna å styrelsens 1:a, 2:a och 6:e byråer samt sekreterar- och inspektörsassistentbefattningen å 3:e byrån. Detta förslag blev emellertid icke av riksdagen bifallet. I sin skrivelse nr 5 A, punkten 9, erinrade riksdagen härutinnan, att enligt av besparingskommittén avgivet förslag beträffande ordnandet av socialförsäkringen vissa förändringar i socialstyrelsens organisation vore ifrågasatta. Vid sådant

*Det ordinarie
anslaget till
social-
styrelsen.*

förhållande och då med all sannolikhet denna fråga inom den närmaste framtiden syntes komma att upptagas till prövning, hade riksdagen ansett mindre lämpligt att då företaga någon ändring i andragsradstjänstemännens lönegradsplacering utan syntes spörsmålet härom böra avgöras först i sammanhang med organisationsfrågan.

Socialstyrelsen har nu på närmare angivna skäl hemställt, att de ovan angivna befattningar, beträffande vilka förslag om uppflyttning i lönegrad framlades för 1925 års riksdag, måtte från och med nästkommande budgetår hänföras till 26:e lönegraden i avlöningsreglementets löneplan.

I det omförmälda förslaget till nyorganisation av den frivilliga sjukförsäkringen ingår icke förslag om ändring i socialstyrelsens organisation eller verksamhetsområde. På skäl som jag anfört till det vid propositionen nr 117 fogade statsrådsprotokollet (sid. 58—59) har jag nämligen för närvarande icke ansett lämpligt att till behandling upptaga besparingskommitténs förslag att tillsynen över de registrerade sjukförsäkringarna måtte överflyttas till pensionsstyrelsen.

Den utredning, som från annan utgångspunkt påbörjats rörande åstadkommande av besparingar inom statsförvaltningen och som föranlett förslag till innevarande års riksdag angående vissa indragningar i statsdepartementen, torde i sinom tid komma att utsträckas till en granskning av socialstyrelsens och övriga centrala ämbetsverks organisation. Vid sådant förhållande finner jag för min del icke lämpligt att för närvarande upptaga spörsmålet om placering i lönegrad av ifrågavarande befattningar till prövning. Någon ändring beträffande det ordinarie anslaget till socialstyrelsen påkallas icke av det numera framlagda förslaget rörande omorganisation av den frivilliga sjukförsäkringen eller av annan anledning. Vid sådant förhållande torde detta anslag i enlighet med den i statsverkspropositionen gjorda beräkningen böra i riksstaten upptagas med oförändrat belopp 319,400 kronor.

Upprätthållande av socialstyrelsens verksamhet.

Jag övergår härefter till närmare behandling av frågan om anslag för upprätthållande av socialstyrelsens verksamhet under budgetåret 1926—1927.

Jag tillåter mig därvid till en början erinra om att riksdagen i samband med anmälan om beviljandet av anslag för innevarande budgetperiod till upprätthållande av socialstyrelsens verksamhet uttalat önskvärdheten av att socialstyrelsen vid äskande av anslag till ifrågavarande ändamål för kommande budgetår lämnade uppgift om de särskilda kostnader, som föranleddes av dess bränslekontrollerande verksamhet, därvid särskilt borde angivas, i vilken omfattning underinspektörerna vid yrkesinspektionen toges i anspråk för verksamhetens utövande.

Med anledning av det av riksdagen sålunda gjorda uttalandet, vilket genom Kungl. Maj:ts beslut den 8 maj 1925 bragts till socialstyrelsens kännedom, har styrelsen i förberörda skrivelse den 5 september 1925

lämnat en redogörelse i fråga om de särskilda kostnaderna för styrelsens bränslekontrollerande verksamhet.

Härvid har socialstyrelsen anfört i huvudsak följande.

Kostnaderna för styrelsens bränslekontrollerande verksamhet hade för budgetåret 1924—1925 uppgått till följande belopp:

Avlöning (inberäknat dyrtidstillägg 20 %) till:		
en förste byråingenjör	kr.	8,654: 40
en byråingenjör	»	7,257: 60
ett kontorsbiträde	»	2,448: —
Resekostnader för förste byråingenjören	»	2,745: 70
» » byråingenjören	»	1,559: 90
Lokalhyra, uppvärmning och belysning	»	2,297: 32
Expenser i övrigt	»	1,405: 77
		<hr/>
	Summa kronor	26,368: 69

Av det inspektions-, instruktions- och konsultationsarbete, varav verksamheten bestode, deltog underinspektörerna huvudsakligen i inspektionsarbetet. Vid inspektionerna å värmeanläggningarna, vilka inspektioner väsentligen utfördes i samband med yrkesinspektionsverksamheten, hade underinspektörerna att införskaffa de primäruppgifter, som erfordrades för bedömande av anläggningarnas utformning, att granska anläggningarnas skötsel och underhåll samt att lämna de anvisningar, som ansåges erforderliga för att bästa möjliga bränsleekonomi skulle kunna uppnås. Över vid inspektionsarbetet gjorda iakttagelser och lämnade anvisningar hade underinspektörerna där- efter att uppsätta skriftliga rapporter, som översändes till byråpersonalen i Stockholm.

Under de tre uppvärmningsåren 1 juli 1921—30 juni 1924 hade i medeltal för år 804 anläggningar med en sammanlagd årlig bränslekostnad av 4,571,998 kronor varit underkastade kontrollen. Av dessa hade i medeltal 76 st. med en sammanlagd genomsnittlig bränslekostnad av 2,232,075 kronor årligen varit föremål för inspektion från byråpersonalens sida, medan motsvarande siffror för underinspektörerna utgjorde respektive 381 st. och 1,339,344 kronor. Härutöver hade i medeltal årligen 22 efterbesiktningar vid förut under året inspekterade anläggningar verkstälts av byråpersonalen och 131 av underinspektörerna. Inalles hade i genomsnitt 57 procent av hela antalet under kontrollen liggande anläggningar med en bränslekostnad uppgående till 79 procent av totala bränslekostnaden för samtliga anläggningar varje år varit föremål för inspektion från kontrollorganens sida.

Underinspektörernas arbete vore huvudsakligen inriktat på de medelstora och mindre värmeanläggningarna, under det att byråpersonalen handhade de större. Arbetsfördelningen belystes närmare av den grafiska framställning, vilken såsom bilaga 3 fogats till styrelsens den 18 december 1922 avgivna redogörelse för bränslekontrollverksamheten under tiden $\frac{1}{7}$ 1921— $\frac{30}{6}$ 1922 och vartill styrelsen hänvisade.

Av de aderton underinspektörer, som för det dåvarande vore anställda inom yrkesinspektionen, anlätades tolv för ifrågavarande inspektionsverksamhet. Dessa tolv hade utvalts med hänsyn till den för verksamheten lämpade erfarenhet, som de förvärvat före inträdet i yrkesinspektionen. Under år 1924 hade ifrågavarande underinspektörer tagits i anspråk i bränslekontrollsyfte under sammanlagt omkring 340 dagar. Av denna tid hade 256 dagar åtgått till inspektionsarbete och 84 dagar använts för i samband därmed stående byråarbete.

Såsom förut angivits har socialstyrelsen i sin skrivelse den 5 september 1925 beräknat behovet av anslag för budgetåret 1926—1927 för upprätthållande av styrelsens verksamhet till 124,600 kronor eller samma belopp som det för innevarande budgetår anvisade anslaget. Mot denna beräkning, som skett under förutsättning av i huvudsak oförändrade arbetsuppgifter, har jag i och för sig icke något att erinra.

På sätt framgår av det föregående har jag vid den preliminära beräkningen av anslaget till upprätthållande av socialstyrelsens verksamhet för nästa budgetår förutsatt att en ökning av styrelsens arbetsbörda med härav betingat behov av ytterligare personal torde komma att uppstå vid ett genomförande av den ifrågasatta nyorganisationen av den frivilliga sjukförsäkringen. För den händelse den planerade arbetslöshetsförsäkringen komme till stånd skulle även detta komma att verka i samma riktning. Förslag i sist angivna hänseende kommer emellertid, såsom jag nyss framhållit, icke att föreläggas 1926 års riksdag, varför storleken av förevarande anslag för nästa budgetperiod bör slutligt bedömas utan hänsyn till dylikt förslag.

Vad angår den tilltänkta omorganisationen av den frivilliga sjukförsäkringen har jag vid framläggande den 25 sistlidna februari av förslaget till förenämnda proposition, nr 117, i berörda ämne anfört (se sid. 187 och följande), att i anseende till den genomgripande omgestaltning av sjukkasseväsendet som med denna omorganisation måste följa och vilken givetvis borde försiggå under tillsynsmyndighetens — d. v. s. socialstyrelsens — ledning i stor utsträckning, och på grund även av den jämförelsevis korta övergångstid, som vore föreslagen, en utökning av tillsynsmyndighetens arbetskrafter syntes bliva nödvändig under övergångsåren. Jag hade på grund härav ansett mig böra räkna med en ökad administrationskostnad av 70,000 kronor för år under sagda tid.

Även efter omorganisationens slutförande syntes enligt min uppfattning tillsynsmyndighetens arbete sannolikt komma att bliva mera omfattande än under nuvarande förhållanden. Med hänsyn till den halvofficiella ställning, som de statsunderstödda kassorna skulle få, och den av staten dem lämnade monopolställningen var på sin ort, syntes större krav än hittills komma att ställas på tillsynens kontinuitet och effektivitet. Även riskutjämningen komme att kräva i viss mån ökat arbete. Å andra sidan kunde det förväntas, att förvaltningen av kassorna genomsnittligt komme att förbättras, varigenom tillsynen bleve enklare. Tillika borde beaktas, att det antal kassor, med vilket socialstyrelsen hade att stå i direkt förbindelse, sannolikt komme att väsentligt nedgå. I vilken utsträckning med hänsyn till dessa i olika riktningar verkande omständigheter en permanent kostnadsökning för statsverket kunde bliva erforderlig, syntes mig dock icke möjligt att bedöma, innan någon erfarenhet vunnits beträffande de genom omorganisationen av sjukkasseväsendet skapade förhållandena.

Till en närmare beräkning av merkostnadens belopp under instundande budgetår förklarade jag mig ämna återkomma vid ett senare tillfälle vid behandlingen av frågan om anslag till socialstyrelsens verksamhet.

Den nyss omförmälda approximativa siffran för kostnadsökningen eller 70,000 kronor för år — med vilken, såsom framgår av det föregående, även räknats i årets statsverksproposition — hade framkommit efter överläggning med socialstyrelsen, därvid ledning hämtats från den erfarenhet, som inom nämnda ämbetsverk vunnits i samband med genomförandet av 1910 års sjukasselagstiftning.

Sedan förenämnda proposition, nr 117, den 25 februari 1926 avlåtits och tillfälle alltså under någon tid förelegat för socialstyrelsen att mera i detalj kunna överblicka de nya arbetsuppgifter som den ifrågasatta nyorganisationen av den frivilliga sjukförsäkringen skulle komma att pålägga socialstyrelsen i egenskap av tillsynsmyndighet, har styrelsens chef generaldirektören E. G. Huss på min anmodan i en den 11 mars 1926 dagtecknad promemoria lämnat närmare uppgift angående den ökning i personalkostnaderna i form av höjning av anslaget till styrelsens verksamhet, som omorganisationen skulle kräva.

I nämnda promemoria har generaldirektören Huss inledningsvis framhållit att socialstyrelsen i egenskap av tillsynsmyndighet över sjukkasewäsendet i riket enligt gällande författningar hade att i huvudsak fullgöra följande uppgifter, nämligen att handhava registreringen och föra sjukkasseregistret, att övervaka och kontrollera sjukkassornas verksamhet, att meddela råd och upplysningar, att i förekommande fall meddela anvisningar för nödiga rättelsers vinnande, att besluta i vissa frågor som skola hänskjutas till styrelsens avgörande eller som fordra dess stadfästelse, att beräkna och utbetala statsbidrag samt att utarbeta sjukkassestatistiken.

Efter erinran att i huvudsak samma uppgifter åvilade socialstyrelsen såsom tillsynsmyndighet över understödsföreningar har generaldirektören ingått på en närmare undersökning av de åligganden som i anledning av den nya sjukasselagstiftningen skulle tillkomma socialstyrelsen. I sådant avseende har generaldirektören till en början framhållit, att styrelsens verksamhet såsom tillsynsmyndighet över sjukkasewäsendet torde komma att under närmaste åren uppdelas efter två linjer, den ena avseende *det fortsatta arbetet med de redan registrerade kassorna samt understödsföreningarna*, den andra *genomförandet av nyorganisationen av sjukkasewäsendet*.

I fråga om den förstnämnda av dessa arbetsuppgifter och då närmast *arbetet med de redan registrerade sjukkassorna* har i promemorian anförts följande.

Beträffande de redan registrerade kassorna komme arbetet icke under återstoden av år 1926 att i någon mån minskas.

Däremot torde detta arbete komma att år 1927 undergå en viss minskning i fråga om stadgeändringsärenden, allt eftersom redan registrerade kassor

överginge till den nya ordningen. Denna minskning i arbetet uppvägdes dock av att den nya ordningen med säkerhet kunde förväntas giva anledning till en mångfald likvidationsärenden.

Vad särskilt handläggningen under år 1927 av statsbidragsärenden beträffade, komme dessa icke att minskas till antalet, enär en till den nya ordningen övergången kassa lika fullt skulle tilldelas sitt statsbidrag med hänsyn till verksamheten under sista året enligt de äldre formerna. Härtill komme, att dylika kassor jämväl skulle äga att redan under år 1927 begära att för det året få enligt de nya bestämmelserna statsbidraget kvartalsvis utbetalat.

I fråga om *nyorganisationen av sjukkasseväsendet* har i promemorian framhållits att denna torde komma att utöka socialstyrelsens arbete i åtskilliga hänseenden. Vad angår år 1926 har bland arbetsuppgifterna i främsta rummet framhållits *utarbetandet av författningar, cirkulär och formulär* av skilda slag, exempelvis föreskrifter rörande villkoren och sättet för ansökan om antagande att bliva statsunderstödd kassa, formulär för dylik ansökan samt för ansökan om statsbidrag med tillhörande bilagor, statistiska och andra formulär, såsom rörande bokföring m. m., normalstadgar jämte anvisningar och förklaringar samt normaltariffer för statsunderstödd sjukassa. Härjämte har hänvisats till nödvändigheten av att bedriva *upplysningsarbete rörande nyorganisationen* såväl skriftligen som muntligen, till icke ringa grad under resor till skilda delar av landet. Vidare har framhållits handläggningen av ärenden rörande *antagande till statsunderstödd sjukassa*.

Under betonande av att arbetet med en del av de avsedda uppgifterna under år 1927 i stället för att minskas komme att undergå stegring har i promemorian därjämte pekats på en del ytterligare arbetsuppgifter, som under samma period i anledning av nyorganisationen komme att åvila socialstyrelsen. I sådant hänseende har bland annat framhållits arbetet med *registrering för vinnande av behörighet som statsunderstödd sjukassa, medverkan från socialstyrelsens sida vid införande av återförsäkring vid begravningshjälp* samt behandling av frågor om *eventuella förändringar i redan statsunderstödd kassas verksamhetsområde* ävensom handläggning av ärenden rörande *statsbidrag åt statsunderstödda sjukkassor*.

Såsom exempel på vad enbart prövningen av fråga om antagande till statsunderstödd kassa komme att innefatta har i promemorian anförts att i handläggningen av en dylik fråga inginge bland annat prövning av verksamhetsområdets lämplighet samt av den sökande sjukkassans kvalifikationer för uppdraget, beräkandet av avgifterna samt formell granskning av stadgarna. I fråga om rikssjukkassorna har framhållits att prövningen i och för antagande komme att bliva särskilt omfattande med avseende å verksamhetsområdets utstakande och avgiftsberäkningen, detta enär prövningen här skulle ske särskilt för varje lokalavdelning.

Hänvisande till den sålunda lämnade redogörelsen har generaldirektören Huss anført att den blivande nyorganisationen av sjukkassevä-

sendet torde komma att under de närmaste åren kräva ett synnerligen omfattande arbete och medföra en betydande ökning av de utgifter, som för närvarande åläge socialstyrelsen såsom tillsynsmyndighet över sjuk-kasseväsendet. Under betonande av att nyorganisationen för att kunna genomföras inom skäligen tid måste bedrivas med stor intensitet och att arbetet därmed, vilket till stor del måste äga rum under intim samverkan med sjukkassorna själva, delvis vore av mycket grannlaga natur har generaldirektören i förevarande promemoria därefter övergått till en närmare redogörelse för den ökning av arbetskrafterna inom socialstyrelsen, som organisationsarbetets utförande skulle betinga. I sådant avseende har i promemorian anförts följande.

Ehuru givetvis högsta ledningen och ansvaret för det med nyorganisationen förbundna arbetet påvilade socialstyrelsen och närmast dess chef, torde det med hänsyn till arbetets omfattning och speciella beskaffenhet icke vara möjligt för chefen att utan åsidosättande av sina övriga ämbets-åligganden utöva en mera direkt ledning av ifrågakvarande arbete och göra den kraftiga personliga insats, som erfordrades för arbetets framgångsrika bedrivande. Av huvudsakligen samma skäl syntes det ej heller vara lämpligt, att den, som uppehölle byråchefsbefattningen å styrelsens byrå för sjuk-kasseväsendet m. m. (3:e byrån), jämte sina ordinarie ämbetsuppgifter skulle handhåva ledningen av organisationsarbetet. Särskilt borde framhållas, att det icke syntes riktigt, att organisationsledaren skulle kunna göras ansvarig för beviljandet av statsunderstöd till sjukkassorna, uppgående i runt tal till 3,000,000 kronor per år, då han icke skulle hinna att ägna dessa viktiga ärenden tillräckligt noggrann prövning.

Det syntes därför erforderligt, att det ledande arbetet med avseende å nyorganisationen väsentligen anförtröddes åt en för tillfället anordnad beredning, som till chef borde hava en på området fullt kvalificerad person, vilken kunde helt ägna sig åt detta arbete och borde åtnjuta en betydande grad av självständighet och handlingsfrihet i sin organiserande verksamhet. Denne skulle närmast under socialstyrelsens chef planlägga och dirigera nyorganisationen och utöva ledningen såväl av det därmed förbundna arbetet inom centralmyndigheten som av propaganda- och upplysningsverksamheten ute i orterna. Däremot skulle han vara befriad från att taga befattning med de ordinarie ärendena å sjukkassebyrån, vilka som vanligt skulle handläggas av tjänstförrättande byråchefen å nämnda byrå och i förekommande fall av den senare föredragas i styrelsen.

Vid den nämnde ledarens sida borde ställas några biträdande tjänstemän och experter med höga kvalifikationer, varjämte arbetet även torde kräva anställandet av en del lägre manliga och kvinnliga befattningshavare. Vidare borde i stor omfattning biträde av särskilt tillkallade sakkunniga anlitas.

Med hänsyn till det krävande, självständiga och ansvarsfulla arbete, som skulle åligga ledaren av den blivande nyorganisationen, och med beaktande jämväl av befattningens provisoriska karaktär syntes han kunna påräkna att erhålla ett arvode, som icke utmättes efter de vanliga grunderna. Ett årligt arvode av cirka 14,000 kronor syntes icke kunna anses vara för högt beräknat.

Höga anspråk borde även ställas å ledarens närmaste man, vilken borde hava till huvuduppgift att med auktoritet och sakkunskap representera tillsynsmyndigheten ute i orterna samt i övrigt handhåva det personliga sam-

arbetet med sjukkassornas representanter ävensom deltaga i organisationsarbetet inom styrelsen. Ett årsarvode av omkring 11,000 kronor till denne befattningshavare syntes skäligt.

Av de härutöver erforderliga befattningshavarna syntes en böra erhålla ett arvode av cirka 9,000 kronor och en ett arvode av cirka 6,000 kronor, allt för år räknat.

Framhållas borde, att de nu föreslagna arvodessummorna endast skulle vara att betrakta såsom ungefärliga, och att vid bestämmandet av arvode i samband med meddelandet av förordnande för de fyra befattningshavare, varom här vore fråga, hänsyn borde tagas till de särskilda kvalifikationerna hos den, som erhöle respektive förordnande.

Beträffande de högre befattningarna borde uppenbarligen förordnande meddelas av Kungl. Maj:t; och syntes det även önskvärt, att Kungl. Maj:t måtte lämna nödiga föreskrifter i fråga om rätt till semester samt avlöning vid tjänstledighet och vikariat angående samtliga här avsedda befattningar.

I övrigt syntes det böra ankomma på socialstyrelsen att fastställa arvoden och ersättningar till de ytterligare befattningshavare, som kunde finnas erforderliga för ifrågavarande organisationsarbete, med iakttagande i tillämpliga delar av kungörelsen den 26 juni 1925 (nr 356) med avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen. Utöver de förut angivna arvodesbeloppen å tillhoppa 40,000 kronor syntes för extra befattningshavare, experter och mera tillfälliga sakkunniga ävensom de med arbetet förbundna utgifter i övrigt, vilka icke kunde bestridas från de anslag, som eljest stode till socialstyrelsens förfogande, skäligen böra beräknas ett belopp av 20,000 kronor.

Vid beräkandet av de till arvoden åt befattningshavare avsedda beloppen hade antagits att därutöver dyrtidstillägg å arvodena skulle utgå från vederbörande allmänna anslag till dyrtidstillägg. Det förutsattes även, att resekostnads- och traktamentsersättning till de för nyorganisationen anställda befattningshavarna finge liksom för styrelsens övriga tjänstemän utgå av det allmänna förslagsanslaget till rese- och traktamentspenningar, samt att de expenser, som påkallades av nyorganisationsarbetet, finge gäldas av det allmänna förslagsanslaget till skrivmaterialier och expenser, ved m. m.

I anslutning till det sålunda anförda har generaldirektören Huss framhållit att de med nyorganisationen av sjukkasseeväsendet förbundna kostnaderna inom socialstyrelsen skulle för budgetåret 1926—1927 komma att uppgå till sammanlagt 60,000 kronor — fränsett dyrtidstillägg — fördelade på följande sätt:

1 befattningshavare (ledare)	arvode kr. 14,000: —
1 »	» » 11,000: —
1 »	» » 9,000: —
1 »	» » 6,000: —
Arvoden och ersättningar till befattningshavarna i övrigt samt till experter och mera tillfälliga sak- kunniga ävensom övriga erforderliga utgifter	» 20,000: —
	<hr/> Summa kr. 60,000: —

Innan jag ingår på ett bedömande av de från socialstyrelsens sida gjorda beräkningarna rörande ökade personalkostnader för genomförande av den blivande nyorganisationen av den frivilliga sjukförsäkringen, ber jag få redogöra för storleken av den personal, som för närvarande finnes anställd å styrelsens byrå för sjukkasseväsendet m. m. (3:e byrån). Denna personal utgöres av följande befattningshavare:

<i>Ordinarie:</i>	Lönegrad.
1 byråchef	B 30
1 sekreterare (med försäkringsteknisk kompetens)	B 24
1 aktuarie (med juridisk kompetens)	B 21
1 kansliskrivare	B 11
2 kanslibiträden	B 7
3 kontorsbiträden	B 4

<i>Extra ordinarie:</i>	
1 förste amanuens (med försäkringsteknisk kompetens)	18
1 » » (för det statistiska arbetet)	16
2 andre amanuenser (en med juridisk kompetens och en för det statistiska arbetet)	15
3 e. o. kontorsbiträden	4
1 e. o. skrivbiträde	2

Såsom i förberörda promemoria framhållits torde det vara uppenbart, att den föreslagna nyorganisationen på ifrågavarande område kommer att under de närmaste åren kräva ett omfattande arbete och medföra en betydande ökning av den arbetsbörda, som nu påvilar styrelsen i egenskap av tillsynsmyndighet över sjukkasseväsendet. De uppgifter, som i avseende härå meddelats i det föregående, torde giva en tydlig uppfattning härom. Även om vissa av de i promemorian angivna arbetsuppgifterna beträffande år 1927 icke för den del av året, som faller inom nästkommande budgetår, torde bliva av större omfattning, tillkomma dock å andra sidan vissa ärendesgrupper av till synes tämligen tidskrävande natur. I sådant avseende torde böra nämnas frågor angående fastställande av läkararvoden och frågor om behörighet för statsunderstödd sjukkasse att övertaga uppgift som lokalt organ för olycksfallsförsäkringen samt för meddelande av moderskapsunderstöd åt kvinnor i visst industriellt arbete ävensom förande av ett utvidgat sjukkasseregister.

På grund av vad nu framhållits torde det vara tydligt att en tämligen betydlig förstärkning av de nuvarande arbetskrafterna för sjukkasseväsendets handhavande inom socialstyrelsen är erforderlig under den närmaste tiden. För ett lyckligt genomförande av nyorganisationen torde det ock vara nödvändigt att väl kvalificerade krafter härvid kunna ställas till förfogande.

Det torde dock icke vara lämpligt att på sätt i promemorian ifrågasatts vid beräkningen av kostnaderna för ifrågavarande ändamål räkna med ungefärliga arvodessummor för de mera kvalificerade befattningshavarna utan man torde redan från början böra söka att avväga skäligen avlöningsbelopp till dessa arbetskrafter i anslutning till avlöningsreglementets grunder.

Vad nyss sagts angående behovet av kvalificerad personal gäller givetvis främst i fråga om den person, som skall handhava ledningen av ifrågavarande arbete. Att giva denne befattningshavare en så hög ställning i avlöningshänseende som föreslagits i den avgivna promemorian synes dock knappast erforderligt. För min del anser jag att denne befattningshavare bör givas ställning av byråchef å extra stat och sålunda placeras i lönegraden B 30. Avlöningen skulle då jämlikt gällande bestämmelser komma att utgå enligt löneklassen närmast under den för ordinarie tjänsteman inom nämnda lönegrad gällande löneklassen och begynnelselönen alltså utgöra 10,020 kronor.

Vad angår ledarens närmaste man har från socialstyrelsens sida föreslagits, att denne — som skulle hava till huvuduppgift att handhava det personliga samarbetet med sjukkassornas representanter m. m. — skulle tillerkännas ett årligt arvode av 11,000 kronor. I anslutning till vad jag förordat beträffande ledaren synes det mig vara tillräckligt att nu ifrågavarande befattningshavare tilldelas en löneställning såsom tjänsteman å extra stat med placering i lönegraden B 28. Hans lön skulle alltså uppgå till 9,060 kronor. Beträffande de två övriga befattningshavare, i fråga om vilka i berörda promemoria framlagts förslag till arvoden, synas mig dessa böra placeras såsom befattningshavare å extra stat i lönegraderna B 24 och B 21, därvid begynnelselönerna således skulle utgöra 7,212, respektive 6,048 kronor.

Därest ifrågavarande befattningshavare inplaceras såsom befattningshavare å extra stat i nu nämnda lönegrader, följer givetvis därav, att i gällande avlöningsbestämmelser intagna föreskrifter rörande semester, vikariatsersättning m. m. bliva gällande. Självfallet kommer härvid även dyrtidstillägg enligt gällande grunder att utgå å avlöningarna.

Beträffande behovet av medel för personal utöver förut angivna befattningshavare har socialstyrelsen beräknat ett belopp av 20,000 kronor. Enligt vad jag inhämtat har det härvid preliminärt räknats med att omkring 15,000 kronor skulle åtgå till avlöning av amanuens- och biträdespersonal, medan 5,000 kronor skulle krävas för anlitande av experter och mera tillfälliga sakkunniga m. m. Då den reducering av de föreslagna arvodesbeloppen, som av mig förordats beträffande förenämnda befattningshavare å extra stat, synes kunna medföra ökat behov av experter och sakkunniga, lär det för nyssnämnda ändamål beräknade totalbeloppet böra något höjas, förslagsvis till 25,000 kronor.

Enligt vad jag här förordat skulle kostnaderna för nya befattningshavare å extra stat uppgå till sammanlagt 32,340 kronor och övriga kostnader

till 25,000 kronor eller tillhoppa 57,340 kronor, frånsett dyrtidstillägg. Härvid har jag utgått ifrån att, på sätt även socialstyrelsen förutsatt, rese- och traktamentsersättning till de för nyorganisationen anställda befattningshavarna skola liksom för styrelsens övriga tjänstemän utgå från femte huvudtitelns allmänna anslag till rese- och traktamentspenningar samt att de expenser, som komma att påkallas av arbetet med nyorganisationen skola gäldas av samma huvudtitels allmänna anslag till skrivmaterialier och expenser, ved m. m. Av det föregående framgår, att kostnaderna för personalökning inom socialstyrelsen för nu ifrågakvarande ändamål i statsverkspropositionen preliminärt uppskattats till omkring 70,000 kronor.

I det föregående har jag förklarat, att det i och för sig icke syntes vara något att erinra mot det belopp å 124,600 kronor, vartill socialstyrelsen i sin skrivelse den 5 september 1925 beräknat anslaget till socialstyrelsens verksamhet för budgetåret 1926—1927 under förutsättning av i huvudsak oförändrade arbetsuppgifter. Om till nyssnämnda 124,600 kronor lägges det belopp å 57,340 kronor, som enligt mitt förslag skulle under nämnda budgetår krävas till bestridande av kostnaderna för den av arbetet med nyorganisationen av den frivilliga sjukförsäkringen betingade ökningen av socialstyrelsens personal m. m. erhålles en summa av 181,940 kronor. Anslaget till socialstyrelsens verksamhet torde i riksstaten för budgetåret 1926—1927 böra upptagas till sist angivna belopp, dock med någon avrundning uppåt till 182,000 kronor.

Under återopande av vad jag här ovan i skilda hänseenden anført får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att under femte huvudtiteln, avdelningen sociala verk och inrättningar,

dels uppföra det ordinarie förslagsanslaget till socialstyrelsen med..... kronor 319,400;

dels ock för upprätthållande av socialstyrelsens verksamhet, utöver det ordinarie anslaget, för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra anslag av..... kronor 182,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Herman Hultkrantz.